

DIRECȚIA GENERALĂ
A ARHIVELOR STATULUI

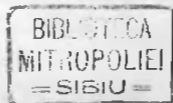
BIBLIOTECA CENTRALĂ
DE STAT

MIHAI VITEAZUL ÎN CONȘTIINȚA EUROPEANĂ

2

CRONICARI ȘI ISTORICI STRĂINI. SECOLELE XVI-XVIII

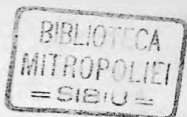
Texte alese

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

București, 1903

CUPRINS

INTRODUCERE	13
NOTĂ ASUPRA EDITŢIEI	27
[ANONIM], <i>Discours de ce qui c'est passé en Transilvanie, de l'union des Princes de Moldavie et Duc de Valachie, avec le Vaivode pour la defence de la Chrestienté contre le Turc</i>	31
NICOLAUS ISTVÁNFY, <i>Historiarum de rebus ungaricis libri XXXIV ab an. 1490 quò Math. Corvinus rex Hung. fato functus est, ad Mathiam usque II</i>	34
CESARE CAMPANA, <i>Compendio historico, delle guerre ultimamente successe tra Christiani, e Turchi, e tra Turchi, e Persiani: Nel quale particolarmente si descrivono quelle fatte in Ungheria, e Transilvania, fino al presente Anno MDXCVII. Doue per più facilità de' Lettori si è posta in disegno essa Ungheria, e Transilvania; con tutte le sue Prouincie, città, fortezze, monti, laghi, e fiumi; il tutto situato a suo luogo, come si può vedere per la Scala delle miglia Italiane, che in essa figura si contiene. Con un Sommario dell'origine de' Turchi, e Vite di tutti i Prencipi di Casa Ottomana; e un'arbore, nel quale si contengono tutti gli Imperatori di detta Casa.</i>	41
HIERONYMUS ORTELIUS, <i>Chronologia oder Historische beschreibung aller Kriegs-Empörungen und Belagerungen der Statt und Vestungen auch Scharmützeln und Schlachten so in Ober-und Unter-Ungern auch Sibenburgen mit dem Türcken von A°. 1395 biss auff gegenwertlge Zeit denckwürtig geschehen.</i>	44
RICHARD KNOLLES, <i>The Generall Historie of the Turkes, from The first beginning of that Nation to the rising of the Othoman Familie; with all the notable expeditions of The Christian Prtnces against them. Together with the Lives and Conquests of the Othoman Kings and Emperours. Faithfullie collected out of the best Histories, both auncient and moderne, and digested into one continual Historie untill this present Yeare 1603</i>	71
CIRO SPONTONI, <i>Allioni de're dell'Ungaria Incominciassi dall'anno trecento settanta otto dopo Christo nato, seguendo infino al mille seicento e uno compiuto. Vi si legge gran numero di considerazioni Politiche e Militari sopra le allioni de'detti Re: e di loro si veggono gli Arbori delle discendenze ancora.</i>	105
CIRO SPONTONI, <i>Historia della Transilvania</i>	111
JACQUES AUGUSTIN DE THOU, <i>Tomus quintus historiarum Jacobi Augusti Thuanii</i>	120
STEPHANUS SZAMOSKÖZY (ZAMOSIUS), <i>Erdély története 1598—1599, 1603</i>	138
PETTHŐ GERGELY, <i>Rovid magyar kronika sokrendbeli fő historias könyvekkel nagy szorgalmalossággal egybeszedettelet es irallatol</i>	185
GASPAR ENS, <i>Rerum Hungaricarum historia, novem libris comprehensa: in qua praeter regionis situm, caeteraque quae eò pertinent, ea quae à primis regni inuocabulis acciderunt, breuiter; nostri verò et superioris temporis res gestae ad annum usque MDCIV fusè describuntur.</i>	188
IBRAHIM PECEVI, <i>Pecevi Tarihi</i>	200
MICHEL BAUDIER, <i>Inventaire de l'histoire generale des Turcs. Contenant leurs guerres, conquestes, seditions et autres affaires remarquables, tant contre les Chrestiens, Grecs, Hongres, Polonois, Bulgares, Moldaves, Transsybains, Valaques, Sclavons, Espagnois, Venitiens, Cheualiers de Rhodes et de Malte, que contre les infidelles Tartares, Perses, Egyptiens, Arabes, etc. Tire de Chaleondyle Athenien, Paul Ione, Leonelapius, Lonicerus, et autres, iusques en l'année mil six cens dix-sept. Par le Sr. Michel Baudier de Languedoc. Et nouvellement reueu, continué et augmenté depuis ladite année mil six cens dix-sept, iusques à la presente mil six cens vingt-</i>	

huit. Avec la mort et genereuses actions de plusieurs Seigneurs, Gentilshommes François, et Chevaliers de Malte, qui s'y sont trouvez.	209
KARA CELEBI ZADE (ABDUL AZIZ EFENDI), <i>Ravad ul-ebzar</i>	220
PAOLO SARTORIO, <i>Relatione delle guerre successe fra Christiani, e Turchi, in Ongaria, Transilvania, e Valachia sino al presente anno 1690. Guerre di Ongaria occorse dall'anno 1590 fino à l'anno 1690.</i>	229
THOMAS ARTUS, <i>L'Histoire de la decadence de l'Empire Grec et etablissement de celui des Turcs par Chalcondile Athenien. Avec la Continuation de la mesme Histoire depuis la ruine du Peloponese jusques à l'an 1612.</i>	238
LAZARO SORANZO, <i>L'Ottomanno</i>	246
BALTHASAR WALTHER, <i>Brevi rerum a Michaelæ Moldavice Transalpinæ sive Valachicæ Palatina gestarum descriptio</i>	250
IOANNIS BISSELIUS, <i>Actatis nostræ gestorum eminentium Medulla Historica. per aliquot Septennia digesta. Septennium I ab anno MDCI usque ad annum MDCVII inclusive</i>	288
GIOVANNI SAGREDO, <i>Memorie istoriche de monarchi ottomani</i>	308
MARTIN SZENTIVÁNYI, <i>Summarium chronologiæ Hungaricæ. Miscellancorum</i>	318
MATHIAS MILES, <i>Siebenbürgischer Würg-Engel oder Chronicalischer Anhang des 15. Seculi nach Christi Geburt, aller theils in Siebenbürgen, theils Ungern und sonst Siebenbürgen angränzenden Ländern fürgelassener Geschichten. Woraus nicht nur allein die gewüligst-bluttige Anschläge, Kriege und Zeilungen, dessen vilfältiger Feinde, sondern auch die gehäymbste Rath-Schlüsse beyder Keyser. Könige. Fürsten und Wayoden zu erkündigen, durch welche diss bedrängte Vollerland theils wohl regeret, theils vollends in Abgrund des Verderbens gestürztet worden; Auch welcher gestalt nebenst der Augspurgischer Confession die übrige im Lande angenommene Religionen drinnen erwachsen seyn. Neberst der Ober-Regenten Sachsischer Nation, bevorrauss der Haupt-Herрманstadt lobligen Magistrats. ordentlicher Erzehlung wie Selbige nehntig ihre Ampts-Geschäften versehen haben. Welches kurtz doch warhafft und ordentlig abgebildet und herauss gegeben.</i>	322
[ANONIM], <i>Neue Ungarische und Siebenbürgische Chronick oder kurtz verfasste Historische Beschreibung dess Königreichs Ungarn. zugehörigen Ländern und Provinzen, dessen Ursprung, Namens, Fruchtbarkeit, der Inwohner Sitten, Gebrauch, ordentlicher Succession und Folge aller, insonderheit aber der Christlichen Könige, und was sich unter derselben Regierung zu Kriegs- und Friedens-Zeiten Denck- und Merkwürdiges zugeragen. Wie auch der vornehmsten Stadte, Festungen und Schlosser Bestürm- und Eroberung. Darinn zugleich eine weitere Aussföhrung und Continuation dess nochst herauss gegangenen Turcken- Gruels, dessen allen was sich biss auff gegenwertige Zeitbegeben begriffen. In eine richtige Ordnung, verständliche Erzehlung, dem Teutschen Leser auss den bewehrtesten Scribenten zusammen getragen, mit annehmlichen Kupffer-Stücken unterschiedlicher Städt und Festungen ausgeziert.</i>	348
PAUL PIASECKI, <i>Chronica gestorum in Europa singularium</i>	355
SAMUEL TIMON, <i>Imago novæ Hungariæ, repræsentans regna, provincias, banatus et comitatus dittonis Hungaricæ</i>	362
JOHANN FILSTICH, <i>Tentamen historiæ Vallachicæ</i>	366
[ANONIM], <i>Hungarisch-Türkische Chronick. Das ist curious und dabey kurtz-gefaste Beschreibung alles des jenigen was sich vom Ersten grausamen Kriegs-Zug der Türcken wider das Königreich Ungarn und derselbigen Könige biss auff gegenwärtiges 1685. Jahr Merck- und Denckwürdiges zugeragen. Dabey auch ausführlich gemeldet wird was sich jüngst vor- in- und nach der entsetzlichen Türkischen Belagerung der Stadt Wien, sonderlich den höchst- glucklichen Entsatz derselben durch die Käys. Kon. Polnische, Chur-Bayerische, Chur-Sächsische- Fränckische und andere Reichs-Volcker betreffend ereignet. Dem Geschicht-liebenden Leser zu gefallen in einen kurtzen Begriff zusammen-gezogen, in dieser andern Edition umb ein Merckliches vermehret und mit notablen Kupffern darunter unterschiedliche rare Münzen wie auch die Wappen der Generalität sowol über die Cavallerie als Infanterie begriffen, zum Druck befördert, und mit einem curtösen Anhang von Eroberung der Insul St. Maura durch die Venetianer, Bewingung der Festung Luzenburg, der Stadt Trier, wie auch Beüngstigung der Stadt Genua durch die Frantzosen, versehen.</i>	390

JOHANNES TSETSI, <i>Brevis sed genuina historia inelyti regni Transylvaniae quam in usum non exiguum historiae patriae limites cogitantim, postquam indefesse lingua latina elaboravit. Testimoniis ex Auctoribus fide dignis cettisque rerum circumstantiis petitis illustravit vir Amplissimi nominis</i>	398
JOSEPH BARRE, <i>Allgemeine Geschichte von Deutschland vor und nach Errichtung des Kaiserthums bis auf itzige Zellen</i>	404
[ANONIM], <i>Curiose Beschreibung von der Moldau und Wallachey, worinnen deroelben Zustand und Beschaffenheit, Gränzen, Lager, Städte und Schloßer, der Innwohner Sitten, Religion, und andere Ceremonien, vornehmlich aber derer Woywoden und Fürsten, ihre Regierungs-Art, Gewalt und Macht zu Kriegs- und Friedens-Zeiten, deroelben Tribut so sie sonst an die Ottomannische Pforte geliefert; was sonderlich in diesem Seculo vor Veränderungen und Troublen unter diesen Fürsten vorgegangen seyn, umständlich vorgestellt worden, Insonderheit aber welcher gestalt diese Länder sich Anno 1686 an die Cran-Polen ergeben und was Anno 1698 daselbst mit denen Polnischen, Chur-Sächs. und Türkischen Armeen passiret, bevoras aber was, vermöge des neuen Frieden-Schlusses Anno 1699, wegen mehrgemeldter Länder zwischen Polen und der Pforte verändert worden</i>	416
GILBERT SAULNIER DU VERDIER, <i>Abbrégé de l'histoire des Turcs, contenant tout ce qui s'est passé de plus remarquable sous le regne de vingt trois Empereurs.</i>	420
CASIMIR FRESCHOT, <i>Idea generale del regno d'Ungheria, sua descrizione, costumi, regi, e guerre; con i malui dell'ultima sollevazione, inuasiono de'Turchi, assedio, e liberazione di Vienna, e progressi dell'armi cristiane.</i>	433
JOHANN GRADELEHNUS, <i>Hungarische, Sibenbürgische, Moldau-Vallach-Türk-Tatar-Peistun- und Vexellonische Chmca oder Aussfthlich, Warkofflige Beschreibung des Königreichs Hungarn, Sibenbürgen, Moldau, Vellachey, Bulgarien und anderer ergränzenden Landschaften, sambt den vornehmsten Stätten, Vestungen und wunderbaren Wassern; Wie auch Eine Historische Beschreibung von der Hungarn Herkommen, aller Heidnischen und Christlichen Königen, auch aller denckwürdiger Geschichten, so sich bis auff die jetzt regierende Keys. und Kon. Maj. Leopoldum I. und biss auff den Monat Septemb. dieses 1664. Jahrs zugetragen, in sechs Theilen, mit einer vollkommenen Land-Charten und vielen Kupffern gezieret, sampt einem ordentlichen Register</i>	438
MARTIN FELMER, <i>Primaë lineæ M. principatus Transylvaniae historiam antiqui, mediæ et recentioris ævi</i>	461
GEORGIUS PRAY, <i>Historia regum Hungaricæ, ab anno MDXXVII ad MCCCXXX.</i>	466
STEBIANUS KATONA, <i>Historia critica regum Hungaricæ.</i>	471
LUDEWIG ALBRECHT GEBHARDI, <i>Allgemeine Weltgeschichte von der Schöpfung an bis auf gegenwärtige Zeit; welche alle bekannte Reiche und Staaten, ihre Veränderungen, Staatsverfassungen, Gesetze, Religionen, Sitten und Gebräuche, ihr Wachstum in der Gelehrsamkeit, den Künsten und Wissenschaften, der Handlung und Schiffahrt, samt ihrer Zeitrechnung, ihren Alterthümern, öffentlichen Gebäuden und besondern Seltenheiten der Natur und Kunst in sich begreift</i>	476
[ANONIM], <i>Histoire de l'Empire d'Allemagne et principalement de ses révolutions, depuis son Etablissement par Charlemagne jusqu'à nos jours: précédée d'une Introduction Historique et suivie d'une Exposition du Droit Public, des Loix, des Constitutions, du Gouvernement Civil et Politique de cet Empire</i>	510
GLOSAR	513
INDICE	515

CUPRINS

INTRODUCERE	13
NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI	27
[ANONIM], <i>Relatare despre ceea ce s-a petrecut în Transilvania, despre unirea principilor Moldovei și ducele Valahiei cu voievodul pentru apărarea creștinătății contra turcilor</i>	31
NICOLAUS ISTVÁNFY, <i>Cele XXXIV de cărți privind istoria Ungariei de la anul 1490, când s-a stins din viață Matei Corvin regele Ungariei, până la Matei al II-lea</i>	36
CESARE CAMPANA, <i>Compendiu istoric al războaielor întâmplate în ultimul timp între creștini și turci, și între turci și persani; în care se descriu în mod deosebit cele produse în Ungaria și Transilvania până în prezent, anul 1597. În care pentru mai multă ușurință a cititorilor s-au avut în vedere în primul rând Ungaria și Transilvania, cu toate provinciile, orașele, cetățile, munții, lacurile și râurile, toate așezate în locul lor, cum se poate vedea în harta redată la scara în mile italiene. Cu un sumar privind originea turcilor și viața tuturar principilor din Casa otomană și un arbore (genealogic) în care sînt incluși toți împărașii din numita casă</i>	42
HIERONYMUS ORTELIUS, <i>Cronologia sau descrierea istorică a tuturor evenimentelor războinice și asediilor de orașe și cetăți, de asemenea, ale ciocnirilor și bătăliilor care s-au produs în Ungaria Superioară și Inferioară, precum și în Transilvania cu turcii, din anul 1305 până în vremea de astăzi</i>	57
RICHARD KNOLLES, <i>Istoria generală a turcilor de la începuturile acestei națiuni până la ascensiunea dinastiei otomane, cu toate expedițiile de seamă ale principilor creștini împotriva lor. Împreună cu viețile și cuceririle regilor și împărașilor otomani, adunate cu fidelitate din cele mai bune istorii atât vechi cît și moderne și rezumate într-o istorie continuă pînă în anul prezent 1603</i>	87
CIRO SPONTONI, <i>Faptele regilor Ungariei, începînd din anul 1368 după nașterea lui Hristos pînă la sfîrșitul lui 1603; aici se pot citi numeroase considerații politice și militare asupra faptelor numiților regi și de la ei se văd și arborii descendenților</i>	107
CIRO SPONTONI, <i>Istoria Transilvaniei</i>	114
JACQUES AUGUSTIN DE THOU, <i>Volumele al cincilea al Istoriilor lui Jacques Augustin de Thou</i>	128
STEPHANUS SZAMOSKÖZY (ZAMOSIUS), <i>Istoria Transilvaniei 1598—1599, 1603</i>	161
PETTHŐ GERGELY, <i>Scurtă evolecă ungară adnotată din multe cărți principale de istorie</i>	186
GASPAR PENS, <i>Istoria faptelor Ungariei cuprinsă în nouă cărți, în care vor fi înfățișate, pe scurt, pe lângă așezarea ținuturilor și cele ce sînt de acestea, și faptele care s-au întâmplat de la primele începuturi ale regatului, precum și cele petrecute în vremea noastră și mai înainte pînă la anul 1604</i>	193
IBRAHIM PECEVI, <i>Cronica lui Pecevi</i>	203
MICHEL BAUDIER, <i>Inventarul istoriei generale a turcilor cuprinzînd războaiele, cuceririle, asediile și alte fapte remarcabile atât în confruntarea cu creștini: grecii, ungurii, polonezii, bulgarii, moldovenii, transilvănenii, valahii, slavii, spaniolii, veneștenii, cavalerii de Rodos și de Malta, cît și cu necredincioșii: tătari, perși, egipteni, arabi etc. Extras din Chalecocondylas atenianul, Paul Iove, Leonclavius, Lontearus și alții, pînă în anul 1617, de Michel Baudier de Languedoc și redăzut din nou, continuat și adăugit începînd din anul 1617 pînă în prezent, 1628. Despre moartea și faptele de bravură ale mai multor suverani, nobili francezi și cavaleri de Malta care au participat</i>	214
KARA CELEBI ZADE (ABDUL AZIZ EFENDI), <i>Grădina celor virtuoși</i>	223

PAOLO SARTORIO , <i>Relatare despre războaiele dintre creștini și turci, în Ungaria, Transilvania și Valahia, până la sfârșitul acestui an 1600. Războiul Ungariei din cursul anului 1590 până la sfârșitul anului 1600.</i>	233
THOMAS ARTUS , <i>Istoria decadenței Imperiului grec și a întemeierii celui turc de Chalcocondylas atenianul. Continuarea acestei istorii de la căderea Peloponezului până în anul 1612</i>	241
LAZARO SORANZO , <i>Otomanii</i>	246
BALTHASAR WALTHER , <i>Scurtă descriere a faptelor de arme ale lui Mihai, domnul Moldovei, Munteniei sau Valahiei</i>	268
IOANNIS BISSELIUS , <i>Conținutul istoric al faptelor celor mai însemnate din vremea noastră, împărțite în cîteva secvenții. Secvenția I de la anul 1601 până la anul 1607 inclusiv</i>	297
GIOVANNI SAGREDO , <i>Însemnări istorice despre monarhii otomani.</i>	312
MÁRTIN SZENTIVÁNYI , <i>Sumar de cronologie maghiară cuprinzînd știri diferite.</i> . . .	319
MATHIAS MILES , <i>Pămînturile Transilvaniei sau anexa cronicăreasă a secolului al XV-lea după nașterea lui Hristos. Toate evenimentele petrecute, parte în Transilvania, parte în Ungaria și în alte țări limitrofe cu Transilvania, prin care se relatează nu numai despre groznicile lupte, războaie și știri despre numeroșii inamici (ai patriei), ci și despre cele mai secrete hotărîri ale consilierilor împărașilor, regilor, principilor și voievozilor, prin care au guvernat patria amenințată, în parte bine, în parte au îndreptat-o deplin spre prăpastia pieirii; și cum s-au dezoțolat, alături de confesiunea din Augsburg, celelalte religii receptate în țară. Pe lângă relatarea în ordine despre conducătorii superiori ai nașionii săsești în frunte cu onorații magistrații ai principalului oraș Sibiu, anume cum și-au îndeplinit aceștia treburile oficiale. Toate sînt redată pe scurt, dar adevărat, și în ordinea cuvenită.</i>	335
[ANONIM] <i>Noua cronică ungară și transilvăneană sau scurta descriere istorică a Regatului Ungariei, a țărilor și provinciilor ce-i aparțin, originea, numele, fertilitatea acestora, obiceiurile și uzanțele locuitorilor, succesiunea și urmarea în ordine a tot ce s-a petrecut remarcabil și demn de memorat, îndeosebi însă sub regii creștini și sub dominația lor în vremuri de război și de pace. Precum și atacarea și cucerirea principalelor orașe, cetăți și castele. În cadrul acesteia, totodată, o amplă relatare și continuare a recentelor cruzimii turcești, a toate ce s-au petrecut pînă în vremea de față. Compilată din scrierilor cei mai demni de încredere într-o narațiune exactă și pe înțelesul cititorului german; împodobită cu gravuri în alamă ale diferitelor orașe și cetăți</i>	350
PAUL PIASECKI , <i>Cronica evenimentelor petrecute în Europa</i>	357
SAMUEL TIMON , <i>Descrierea istorică a Ungariei noi, reprezentînd regatul, provinciile, banatele și comitatele de sub puterea Ungariei</i>	363
JOHANN FILSTICH , <i>Încercare de istorie a Valahiei.</i>	377
[ANONIM] , <i>Cronica ungaro-turcă. Descrierea particulară și toluși pe scurt a tuturor evenimentelor memorabile împlinite, începînd de la prima groznică expediție a turcilor împotriva Regatului Ungariei pînă în anul de față 1685. De asemenea, relatarea amănunțită a celor împlinite recent, înaintea, în timpul și după groznicul asediu turc asupra orașului Viena, în special despresurarea foarte feroașă a acestui oraș de către armatele imperiale, cele ale Regatului Poloniei, ale electoratelor Bavariei, Saxoniei, Franconiei ș.a. redată pe scurt pentru plăcerea cititorului iubitor de istorie. Sportivă considerabil în această a doua ediție și cuprinzînd gravuri remarcabile, printre care diverse monede rare, precum și steme de generali de cavalerie și infanterie înalțate în grad ca recunoștință. Prevedută cu o anexă privind cucerirea de către venetieni a insulei Sf. (Maria), asedierea fortificației Luxemburg, a orașului Trier, ca și înspăimîntarea orașului Genova de către francezi.</i>	393
JOHANNES TSETSI , <i>Istorie pe scurt, dar adevărată, a vestitei țări a Transilvaniei, elaborată cu străduință în limba latină spre folosul, nu mic, al celor preocupați de evenimentele din istoria patriei și ilustrată cu mărturiile din autori demni de crezare și cu anumite fapte, pe poezia împrejurărilor</i>	400
JOSEPH BARRE , <i>Istoria generală a Germaniei, înaintea și după crearea Imperiului până în zilele noastre</i>	409
[ANONIM] , <i>Interesanta descriere a Moldovei și Valahiei în care s-au prezentat situația</i>	

acostara și structura, frontierele, taberele, orașele și cetățile lor, moravurile, religia și alte ceremonii ale autohtonilor, dar mai ales voievozii, principii lor, felul guvernării, forța și puterea lor în timp de război și de pace; tributul și celelalte ce livrează Porții otomane; schimbările și tulburările ce s-au petrecut în acest secol sub acești principii; dar în special modul cum s-au supus aceste țări coroanei Poloniei în anul 1686 și ce s-a întâmplat în anul 1698 acelu armatei polone, ale prințului elector saxon și (armatei) turcești, înainte de toate însă ce s-a schimbat în baza păcii încheiate în anul 1699 între Polonia și Poartă în legătură cu aceste țări repetat menționate.	422
GILBERT SAULNIER DU VERDIER, <i>Rezumat al istoriei turcilor, conștinând tot ceea ce s-a petrecut mai deosebit sub domnia a douăzeci și trei de împărași</i>	430
CASIMIR FRESHOT, <i>Privire generală asupra Regatului Ungariei, descrierea sa, moravuri, regi și războaie, cu motivele ultimei revolte, invazia turcilor, asediul și eliberarea Vienei și succesele armatei creștine</i>	434
JOHANN GRADELEHNUS, <i>Cronica ungară, transilvăneană, moldoveană, valahă, turcă, tătară, persană și venețiană sau descrierea amănunțită și reală a Regatului Ungariei, Transilvaniei, Moldovei, Valahiei, Bulgariei și a altor țări limitrofe, împreună cu orașele, cetățile și mănăstirile așezate în aceste țări, precum și o descriere istorică a originii ungarilor, a tuturor regilor pagini și creștini, precum și a tuturor evenimentelor memorabile care s-au petrecut pînă la maiestatea sa imperială și regală Leopold I care domnește acum și pînă în luna septembrie a acestui an 1664, în șase părți, cu o hartă completă a țărilor și împodobită cu mai multe gravuri, împreună cu un indice sistematic</i>	449
MARTIN FELMER, <i>Prima parte a istoriei vechi, medii și a vremurilor mai apropiate ale marelui principat al Transilvaniei</i>	462
GEORGIUS PRAY, <i>Istoria Ungariei din anul 1527 pînă în 1780.</i>	467
STEPHANUS KATONA, <i>Istoria critică a Regatului Ungariei</i>	472
LUDEWIG ALBRECHT GEBHARDI, <i>Istoria universală de la creștine pînă în vremea de astăzi, care cuprinde toate imperiile și statele cunoscute, schimbările lor, constituțiile statale, legile, religiile, datinile și obiceiurile, progresul cultural, artele și științele, comerțul și navigația, împreună cu cronologia lor, monumentele lor vechi, clădirile publice și raritățile deosebite ale naturii și artei</i>	492
[ANONIM], <i>Istoria Imperiului german și în special a revoluțiilor sale, de la întemeierea sa de către Carol cel Mare pînă în zilele noastre; precedată de o introducere istorică și urmată de o expunere a dreptului public, a legilor, a constituțiilor, a guvernării civile și politice a acestui imperiu</i>	511
GLOSAR	513
INDICE	515